

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1406/2002 de instituire a unei Agenții Europene pentru Siguranță Maritimă

[COM(2015) 667 final – 2015/0313 (COD)]

(2016/C 177/10)

Raportor: domnul Jan SIMONS

La 27 ianuarie 2016 și, respectiv, 21 ianuarie 2016, în conformitate cu articolul 100 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1406/2002 de instituire a unei Agenții Europene pentru Siguranță Maritimă

[COM(2015) 667 final – 2015/0313 (COD)].

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 martie 2016.

În cea de a 515-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 martie 2016 (ședința din 16 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 175 de voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută propunerea Comisiei de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1406/2002 de instituire a unei Agenții Europene pentru Siguranță Maritimă (EMSA), întrucât se înscrie într-o abordare mai largă de monitorizare a frontierelor maritime externe într-un mod mai eficient decât până în prezent.

1.2. Cu toate acestea, în conformitate cu rezoluțiile sale adoptate în septembrie și decembrie 2015 privind fluxul masiv de refugiați, Comitetul insistă că trebuie acționat urgent pentru punerea în aplicare a măsurilor propuse. Nu este admisibil ca fluxul de refugiați să prilejuiască în continuare pierderea de vieți omenești pe mare, ca sosirea fluxului de migranți fără forme legale să continue și ca statele să adopte măsuri unilaterale de introducere a controlului permanent la frontiere.

1.3. Comitetul recomandă insistent eliminarea din titlul și din conținutul propunerilor de regulamente a sintagmei „și de pază de coastă”, astfel încât să rămână doar „Agenția europeană de pază a frontierei”. Agenția europeană de pază a frontierei asigură doar unul dintre serviciile de pază de coastă, în vreme ce multe dintre serviciile din acest domeniu sunt deja îndeplinite de EMSA. Utilizarea sintagmei „și de pază de coastă” în numele Agenției de pază a frontierei va duce aproape sigur la confuzie inutilă și poate determina cu timpul și duplicarea activităților.

1.4. Comitetul salută extinderea sarcinilor EMSA, o agenție care, în ultimii ani, a contribuit eficient la consolidarea siguranței maritime și la prevenirea și combaterea poluării de către nave, dar are serioase îndoieli, întrebându-se dacă EMSA poate îndeplini cum se cuvine – cu resursele umane și financiare de care dispune – aceste sarcini suplimentare.

1.5. Comitetul consideră acest lucru îngrijorător, dat fiind că micile ambarcațiuni din lemn sau din cauciuc nu pot fi urmărite sau pot fi observate doar cu dificultate, prin intermediul imaginilor primite prin satelit. Comisia consideră că, prin utilizarea aeronavelor pilotate de la distanță (*Remotely Piloted Aircrafts*, numite și drone), această limitare ar putea fi depășită. CESE salută acest lucru, deoarece utilizarea lor va permite o observare completă, mulțumită căreia va fi posibil să se evite mai ales pierderile de vieți omenești.

1.6. Comitetul își exprimă, de asemenea, îngrijorarea cu privire la faptul că statele membre introduc controale permanente la frontieră care, conform datelor ce rezultă din cercetările efectuate, duc la costuri însemnate. În opinia sa, un sistem de supraveghere costieră efectivă și eficientă din perspectiva costurilor ar permite ca statele membre să renunțe la controale permanente și să ofere posibilitatea restabilirii mecanismului Schengen în integralitatea sa dinainte.

1.7. Comitetul consideră că o cooperare mai intensivă și schimbul reciproc de informații dintre cele trei agenții respective și cel cu autoritățile naționale însărcinate cu paza de coastă ar trebui să conducă la un sistem de supraveghere a coastei efectiv și eficient. Comitetul solicită, însă, accelerarea luării deciziilor. Problemele sunt mult prea urgente ca să se mai piardă mult timp.

2. Introducere

2.1. La 15 decembrie 2015, Comisia a publicat o propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1406/2002 de instituire a unei Agenții Europene pentru Siguranță Maritimă [COM (2015) 667 final], după care Consiliul și PE au solicitat Comitetului Economic și Social European, în conformitate cu articolul 100 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să elaboreze un aviz în acest sens.

2.2. Comitetul răspunde cu plăcere acestei solicitări, întrucât consideră propunerea de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1406/2002 ca un pas important spre îmbunătățirea cooperării europene în domeniul serviciilor de securitate a frontierelor din zona de coastă și a colaborării și coordonării dintre agențiile UE relevante, pentru a obține efecte sinergice, în virtutea cărora funcționarea să devină mai eficientă și mai rentabilă. În acest mod, agențiile UE pot oferi informații de înaltă calitate și eficiente autorităților naționale responsabile de implementarea concretă a sarcinilor de pază a coastei și a frontierei.

2.3. Acest lucru este cu atât mai necesar cu cât, pe baza datelor furnizate de către Comisie, există în prezent peste 300 de autorități civile și militare din statele membre care sunt responsabile de executarea funcțiilor de supraveghere a coastei în domenii cum ar fi siguranța maritimă, controlul la frontieră, controlul pescuitului, controale vamale, protecția mediului etc.

2.4. În exercitarea atribuțiilor lor, aceste autorități naționale sunt sprijinite de o serie de agenții ale UE, cum ar fi Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale statelor membre ale Uniunii Europene (Frontex), Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă (EMSA) și Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului (EFCA).

2.5. Această propunere legislativă face parte dintr-o serie de măsuri propuse de către Comisie pentru „a consolida protecția granițelor externe ale Uniunii, inclusiv cooperarea la nivel european cu privire la funcțiile de pază de coastă”. Celelalte propuneri privesc un regulament care are ca obiectiv înființarea unei agenții europene de pază a coastei și a frontierei și un amendament la Regulamentul (CE) nr. 768/2005 prin care înființată Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului, în mod asemănător cu prezenta propunere.

2.6. În Comunicarea Comisiei privind „Paza europeană de frontieră și de coastă și gestionarea eficace a frontierelor externe ale Europei” [COM(2015) 673 final], se arată că propunerile Comisiei se bazează pe numărul enorm de traversări ilegale ale frontierelor externe ale UE.

2.7. În conformitate cu datele furnizate în comunicarea COM(2015) 673 final a Comisiei (la punctul 1 și în nota de subsol 1), din ianuarie până în noiembrie 2015 au avut loc mai mult de 1,5 milioane de treceri neregulate ale frontierelor externe ale UE, astfel încât fluxurile de refugiați și de migranți neidentificați și neînregistrați își continuă deplasările ulterior în întreaga UE.

2.8. Ca urmare a acestui aspect, Acordul Schengen se află sub presiune. Unele state membre au decis deja reintroducerea temporară a controalelor la frontierele interne, o situație care nu trebuie însă să dureze mult timp.

2.9. Dintr-un foarte recent studiu efectuat de un grup de reflecție al autorităților franceze (France Stratégie) rezultă că renunțarea la sistemul Schengen ar putea determina pagube economice de până la 100 miliarde EUR. Pe termen mai lung, comerțul între cele 26 de țări din spațiul Schengen ar putea scădea cu 10 % până la 20 %, iar produsul intern brut al statelor Schengen – cu 0,8 %.

2.10. În comunicarea sa privind migrația din mai 2015 [COM(2015) 240 final], Comisia menționează că trebuie introdusă o gestionare comună a frontierelor externe, în conformitate cu articolul 77 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

2.11. În plus, cu prilejul discursului privind starea Uniunii, dl Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei a anunțat, în septembrie 2015, că va prezenta, înainte de sfârșitul lui 2015, propuneri pentru un sistem european de pază a frontierelor și a coastelor, complet operațional. Propunerile au fost prezentate la 15 decembrie 2015, Propunerea de față este una dintre ele.

3. Observații generale

3.1. În rezoluția sa din 16 septembrie 2015 privind actuala criză a refugiaților, Comitetul ceruse deja cu insistență ca Europa să intervină imediat și prin acțiuni colective, asumându-și responsabilitatea clară față de aflusul masiv de refugiați.

3.2. În aceeași rezoluție, Comitetul își exprima neliniștea cu privire la subminarea Acordului Schengen și a liberei circulații a persoanelor și mărfurilor. Acest lucru este subliniat și în Rezoluția privind refugiații adoptată la 10 decembrie 2015 de către Comitet și în care afirmă că „este important să se securizeze în mod corespunzător frontierele externe ale țărilor din spațiul Schengen. Cu toate acestea, reinstalarea barierelor interne și construcția de ziduri nu-i va apropia pe cetățenii UE și nu va promova cetățenia UE”.

3.3. În opinia Comitetului, este de importanță capitală să se adopte măsuri rapide pentru a asigura o mai bună cooperare în domeniul securității frontierelor, inclusiv al supravegherii frontierelor din zona de coastă. Prin urmare, CESE este de acord cu propunerea Comisiei de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1406/2002 de instituire a unei Agenții Europene pentru Siguranță Maritimă, în special cu ideea – dar nu cu propunerea de față, în forma actuală – de înființare a unei Agenții Europene pentru Paza de Frontieră și de Coastă, bazată de Frontex care să coopereze strâns cu Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă (AESM) și cu Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului (EFCA).

3.4. Astfel, Comitetul nu vede de ce în propunerea Comisiei privind „noua Frontex” se vorbește de „paza de coastă”. EMSA a dezvoltat deja diverse sisteme de informații în sectorul maritim, acumulând – ca atare – experiență în domeniu, motiv pentru care, în virtutea propunerilor Comisiei, i se vor încredința în viitor sarcini suplimentare în acest domeniu.

3.5. În conformitate cu datele experților din domeniu, acest aspect poate fi dedus din propunerile de buget. De exemplu, din datele financiare se poate conchide contractarea de către EMSA a serviciilor de drone (RPA), prin care sistemele acestei agenții vor fi alimentate cu un nivel suplimentar de date, dincolo de simplele informații referitoare la supravegherea frontierei.

3.6. De aceea, Comitetul recomandă evitarea termenului „pază de coastă”, pentru a se evita eventualele confuzii. În plus, cooperarea actuală dintre cele trei agenții arată deja că diviziunea muncii s-a dovedit, în practică, eficientă și efectivă.

3.7. Comitetul consideră că autoritățile naționale însărcinate cu execuția funcțiilor de pază de coastă ar trebui să fructifice pe termen scurt această cooperare consolidată sub forma unui schimb de informații îmbunătățit și a unei mai bune supravegheri operaționale a frontierelor externe ale UE.

3.8. Comitetul salută rolul activ asumat de EMSA în îmbunătățirea semnificativă a capacității de supraveghere a frontierelor maritime externe ale Uniunii Europene cu ajutorul dronelor (RPA). Introducerea dronelor în acest context va asigura nu doar un control mai eficient și efectiv, ci vor putea fi urmărite și alte obiective.

3.9. În avizul său privind modificarea Regulamentului de instituire a unei Agenții Europene pentru Siguranță Maritimă⁽¹⁾, Comitetul a conchis asupra rolului pozitiv pe care îl joacă EMSA în îmbunătățirea siguranței maritime din statele membre. Deja atunci, Comitetul considera că este foarte important ca sarcinile și competențele acesteia să fie extinse într-un mod responsabil.

3.10. Esențial pentru îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor suplimentare ale EMSA este ca agenția să aibă suficiente resurse umane și financiare. Bugetul UE prevede că bugetul EMSA va fi majorat până în 2020 cu 22 milioane EUR anual și că vor fi angajați 17 agenți temporari. Comitetul are îndoieli că aceste resurse sunt suficiente. Deși părțile implicate – în primul rând, EMSA – consideră că sunt suficiente, în opinia Comitetului nu mai există marja de manevră pentru abordarea inevitabilelor situații de urgență. CESE pledează pentru constituirea unei rezerve financiare în acest sens.

3.11. Comitetul este profund îngrijorat de faptul că tehnologiile actuale nu permit monitorizarea facilă a refugiaților din micile ambarcațiuni din lemn sau din cauciuc. Informațiile prin satelit sunt disponibile numai la anumite ore, în funcție de orbita de deplasare a sateliților în jurul Pământului. Potrivit Comisiei, aceste limitări pot fi depășite prin recursul la utilizarea dronelor (RPA).

3.12. Dată fiind amploarea fluxului de refugiați, Comitetul consideră că, din punct de vedere umanitar și prin prisma supravegherii eficiente și efective a coastelor, este esențială monitorizarea tuturor deplasărilor pe mare, astfel încât serviciile de salvare să poată interveni la timp.

3.13. În consecință, Comitetul salută alegerea judicioasă făcută de Comisie de a desemna, dintre cele trei agenții, EMSA ca deținătoare a rolului principal în organizarea serviciilor furnizate de drone (RPA).

4. Observații specifice

4.1. Comitetul este în favoarea unei mai bune cooperări între agențiile UE înseși și între acestea și organismele naționale însărcinate cu paza de coastă. Această cooperare trebuie să ducă la supravegherea eficientă și efectivă a frontierelor maritime externe ale UE.

4.2. Având în vedere amploarea deosebită a fluxului de migranți, această cooperare trebuie concretizată pe termen scurt. În opinia Comitetului, este inacceptabilă amânarea luării de măsuri, indiferent de motiv. Dimpotrivă, pe lângă actuala propunere referitoare la EMSA, ar trebui adoptate și puse în aplicare fără întârziere toate propunerile prezentate de Comisie, ținând seama, desigur, de poziția Comitetului.

4.3. Comitetul este de acord cu extinderea sarcinilor EMSA, dat fiind că EMSA a demonstrat în ultimii ani că este o organizație care a reușit să asigure un nivel ridicat de siguranță și securitate maritimă și a jucat un rol important în combaterea poluării cauzate de nave.

4.4. Extinderea sarcinilor EMSA ar trebui să ducă la o mai bună diseminare în timp real a datelor privind supravegherea maritimă între cele 3 agenții ale UE și autoritățile naționale responsabile de paza coastelor, la utilizarea dronelor (RPA) pentru supravegherea frontierelor maritime externe ale UE, la disponibilitatea informațiilor culese cu ajutorul sateliților, la îmbunătățirea serviciilor de comunicare în sprijinul operațiunilor comune și la o atenție mult mai mare acordată investițiilor în educație și formare.

4.5. Comitetul se întreabă care este motivul pentru care Comisia dedică un capitol încetării furnizării gratis de către Agenția Spațială Europeană (ASE) a serviciilor de date culese prin satelit (*Satellite Automatic Identification System*), fără a menționa însă paragrafele din propunerea sa care se referă la aspectele financiare (unde este prevăzută alocarea de fonduri în acest scop începând cu 2017), nici faptul că, pentru 2016, fondurile vor fi acoperite prin intermediul programului Copernicus. Comitetul este încredințat că aceste soluții vor fi confirmate.

Bruxelles, 16 martie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽¹⁾ JO C 107, 6.4.2011, p. 68.